

Dkt. James S. Spiegel, Maadili ya Kikristo, Kipindi cha 4, Nadharia ya Mkataba wa Kijamii

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James S. Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Maadili ya Kikristo. Huu ni kipindi cha 4, Nadharia ya Mkataba wa Kijamii.

Sawa, sasa tutazungumzia kuhusu nadharia ya mkataba wa kijamii.

Kama nilivyosema mwishoni mwa mjadala wetu kuhusu utilitarianism, aina moja ya utilitarianism ni utilitarianism ya utawala, ambayo kulingana nayo tunajitahidi kufuata sheria hizo, ambazo, zikifuatwa, zitaongeza raha kwa idadi kubwa zaidi. Nadharia ya mikataba ya kijamii inalenga kufuata wazo hilo na kutoa sheria fulani ambazo zitatuongoza kama watu binafsi, pamoja na jamii nzima, na kuweka dhana zetu za wajibu wa kimaadili, pamoja na haki za kisiasa, katika sheria hizi za msingi ambazo zimechaguliwa kuongoza jamii. Wazo ni kwamba ikiwa sisi kama jamii tunaweza kufikia makubaliano ya aina fulani kuhusu sheria za msingi zitakuwa zipi za kuongoza jamii, basi hiyo itaunda jamii yenye amani zaidi, maelewano, tija, furaha, na kuridhika.

Inaitwa nadharia ya mkataba wa kijamii kwa sababu wazo ni kwamba unaunda aina fulani ya makubaliano, makubaliano rasmi, miongoni mwa raia katika jamii ili kufanikisha hili. Kwa hivyo, hii itaepuka baadhi ya matatizo yanayosumbua utendakazi wa vitendo, kama vile tatizo la matumizi, tatizo la haki, na tatizo la haki, angalau ikiwa nadharia ya mkataba wa kijamii itafanikiwa katika mambo mengine. Baadhi ya watetezi wakuu wa nadharia ya mkataba wa kijamii ni pamoja na Thomas Hobbes, John Locke, Jean-Jacques Rousseau, na John Rawls.

Tutazungumzia kuhusu watatu kati ya wanafalsafa hawa, tukianza na Thomas Hobbes, ambaye alisema kwamba mimi na hofu tulizaliwa mapacha kwa sababu mama yake alikuwa na mimba yake wakati wa kuzama kwa Manowari za Kihispania. Hiyo ilikuwa mwaka wa 1588. Hakujuua kama, vema, huu ndio ungekuwa mwisho.

Sote tutakufa hapa aliposikia kuhusu hili, naye akapata uchungu wa kujifungua na kumzaa Thomas Hobbes. Lakini aliishi vizuri tu. Jamaa huyo aliishi kwa takriban miaka 90.

Lakini aliandika kitabu hiki, Leviathan, na hiki ndicho kielelezo kutoka kwa kitabu hicho, ambacho, kama tungeweza kumtazama mhusika huyo hapo akiwa ameshika upanga na trident au chochote kile, kwamba ameundwa na mamia au maelfu ya watu binafsi, ambayo ni taswira nzuri kwa wazo la mkataba wa kijamii ambapo

unawafanya watu kukubaliana, kuungana na kukubaliana juu ya kanuni fulani za msingi za kuongoza jamii ili waweze kufanya kazi kama mtu mmoja. Aina ya Hobbes ya nadharia ya mkataba wa kijamii ni ya kipekee miongoni mwa wananadharia wa mikataba ya kijamii wa kisasa wa mapema kwa sababu anatetea aina ya uhuru kamili wa kisiasa. Wananadharia wengine wa mikataba ya kijamii wanasisitiza ridhaa ya watawaliwa na hata haki ya kuasi.

Huo sio mtazamo wa Hobbes. Haamini katika haki ya mapinduzi. Lakini tutazungumzia mengine baadaye.

Kwanza kuhusu Hobbes, Hobbes anaanza na dhana hii ya hali ya asili ambapo wanadamu hawaongozwi na sheria zozote, ambapo watu hupata tu wanachotaka kutoka kwa asili: chakula, malazi wanayohitaji, na nguo wanayohitaji, na hakuna mamlaka inayotawala. Maisha yangekuwaje katika hali hiyo, iwe kungekuwa na hali halisi ya asili katika historia ya mwanadamu au la? Hiyo ingekuwaje kama kungekuwa hakuna mamlaka inayotawala? Kulingana na Hobbes, ingekuwa sharti la vita. Kwa nini? Kwa sababu wewe na mimi, wakati fulani, tutataka kitu kimoja.

Na kwa rasilimali chache, kwa sababu hatuna kiasi kikubwa cha bidhaa tunazoweza kupata, tutaingia katika ushindani wakati fulani. Na kwa kuwa mimi nataka sana, na wewe unataka sana, wakati fulani inakuja, nitakupigania. Sivyo? Na hii inaunda hali ya vita.

Na si mimi na wewe tu. Una mamia au maelfu ya watu wengine katika hali hii ya asili. Itakuwa machafuko.

Itakuwa fujo kubwa. Na kwa hivyo, katika hali kama hiyo ya asili, Hobbes anasema kwa umaarufu, maisha ni ya upweke, maskini, mabaya, ya kinyama, na mafupi. Lakini ni nani anayetaka hilo? Ni nani anayetaka kuishi katika hali ya vita na uadui, ambapo sote tunaishi kwa hofu? Tunahitaji kupata tunachotaka kutoka kwa asili, lakini sitaki kulazimika kupigana na watu kwa hili.

Ukweli kwamba wanadamu ni sawa kwa upande wa akili zetu na nguvu zetu za kimwili unazidisha tatizo hapa. Kwa sababu kila mmoja wetu anafikiri naweza kumshinda. Ninaweza kupata njia ya kumshinda.

Na ikiwa tuna uhakika sawa kwamba tunaweza kushinda katika shindano hilo, basi hilo linaongeza tu uwezekano au uwezekano wa migogoro. Kwa hivyo, ili tu kuiwakilisha hapa, tuna aina ya usawa wa matumaini au uwezo wa kufikia mambo pamoja na hamu yetu ya mambo yaleyale. Hilo ndilo linalosababisha uadui fulani na hali ya vita katika hali ya asili.

Kwa hivyo, swali ni, tunawezaje kushinda tatizo hili? Tunawezaje kuepuka hali hii ya vita na pengine kupambana na hofu inayoambatana nayo? Hatutaki kuishi kwa hofu

kila wakati. Hapa ndipo Hobbes anapendekeza kwamba kuna haki na sheria fulani za msingi zinazotuhusu kwa sababu tu sisi ni viumbe wenye akili timamu. Haki ya msingi zaidi ya asili, anasema, ni uhuru wa kujilinda.

Nina haki ya kuhifadhi maisha yangu mwenyewe. Na nina haki ya kutumia nguvu yoyote ninayoweza kuhifadhi maisha yangu. Hiyo ni haki ya msingi ya asili, haki ya msingi ya kuishi anayoikubali hapo.

Na kisha pia anasisitiza kwamba kuna sheria ya msingi ya asili inayolingana na haki hiyo ya kuishi, uhuru wa kujilinda. Na hiyo ni wajibu wa kuhifadhi uhai, katazo la msingi la uharibifu. Sasa, sidhani kama, haitoi msingi wa kutosha wa sheria hii ya asili na haki hii ya asili.

Angesema hatimaye inategemea uwezo wetu kama viumbe wenye mantiki. Lakini ningependa kujua kitu zaidi. Ni nini hasa kinachoweka msingi wa haki hii ya msingi na sheria hii? Inatoka wapi? Kuvutia tu hamu yetu ya ulimwengu kwa vitu hivi na uwezo wetu wa busara haitoshi, lakini iwe hivyo iwezekanavyo.

Hili ndilo dai lake, na kwamba tunapaswa kujitahidi kuheshimu haki hii ya asili na kufuata sheria hii ya asili ili kuhifadhi uhai. Kwa hivyo, agizo lake ni kwa watu wote pamoja kuhamisha haki zao maalum kwa mtu fulani huru au labda idadi ndogo ya watu, lakini kwa kawaida, huwakilishwa kama mfalme, mfalme, au malkia. Kubadilisha haki zetu kwa mfalme huyu wa kisiasa badala ya ahadi ya ulinzi na uhifadhi wa uhuru wangu.

Kwa hivyo, ninaacha kitu, na ninapata kitu. Tunapatana hapa. Ni mkataba.

Ni mkataba. Ni makubaliano ambayo tutaingia. Na itabidi tumchague mtu anayeaminika sana.

Mtu anayeaminika na ana aina ya tabia ambayo unaweza kumwamini kwamba hatatumia vibaya mamlaka haya ya uhuru. Lakini tutakachofanya ni kusalimisha haki zetu kadhaa badala ya ahadi kwamba tutalindwa. Ingawa tunapoteza uhuru wetu kamili, tunapata ulinzi na hatulazimiki tena kuishi kwa hofu.

Kwa sababu mfalme huyu hutunga sheria zinazoadhibiwa ukivunja sheria hizo, hasa kwa makosa makubwa, na unajua kwamba unaweza kwenda gerezani au kunyongwa ukiua au kubaka, basi hofu hiyo ambayo hapo awali iliashiria sehemu kubwa ya maisha katika hali ya asili sasa inawahusu tu wale wanaokiuka sheria hizi. Huna haja ya kuogopa chochote ukifuata sheria tu. Kwa hivyo, mfalme atatunga sheria hizi, na kuna matokeo, baadhi yake ni hatari ukivunja sheria muhimu zaidi, ili kuunda jamii thabiti na yenye upatano na pia kuondoa hofu ambayo vinginevyo ingetuzuia kupata furaha ya kweli.

Jinsi uhamisho na ubadilishanaji huu unavyofanywa ni kupitia mkataba au agano la kijamii. Na katika jamii yetu, tena, tuna mkataba mmoja kama huo, unaoitwa katiba yetu, lakini tuna sheria zingine zote. Na tumefanya biashara katika uhuru fulani kwa ajili ya usalama, sivyo? Siwezi kuendesha gari barabarani kwa kasi ya maili 150 kwa saa ikiwa gari langu lingeweza kwenda haraka hivyo.

Labda naweza kwenda 100 au 120, lakini nimekatazwa. Nimeacha uhuru wangu wa kufanya hivyo, unajua, nikijua kwamba matokeo yatakuwa kiasi kwamba nitakamatwa au nitatozwa faini kali, labda leseni yangu ichukuliwe, na kisha uhuru wangu utawekwa zaidi. Kwa hivyo, nasema, sawa, nakubali kutoendesha gari kupita kikomo fulani, unajua, ambacho hutofautiana kutoka barabara hadi barabara.

Kwa kubadilishana na usalama huu, ninao kwa sababu naweza kuwategemea watu wengine pia wanaofuata mipaka ya kasi, sivyo? Na hilo linanilinda. Kwa hivyo, ni makubaliano tunayofanya. Ni aina ya mkataba tunaofanya na wale wanaotutawala na wenzetu katika jamii.

Lakini katika pendekezo la Hobbes, kuna mtawala mmoja anayedhibiti yote, na taji katika siku zake alifurahi sana kuona kwamba alikuwa akiimarisha mamlaka yao ya kisiasa. Kwa hivyo, hilo ni jambo linalosababisha shaka kidogo kuhusu nia halisi za Hobbes kwa wasomi wengi. Hata hivyo, kulikuwa na wananadharia wengine wa mikataba ya kijamii ambao hawakuwa na nia ya kutetea tu hali ilivyo katika suala la haki ya kimungu ya wafalme na malkia.

Mmoja wao alikuwa John Locke, ambaye aliishi baadaye kidogo, na yeye pia alikuwa mwanafalsafa Mwingereza. Mnamo 1690, alichapisha makala zake mbili kuhusu serikali ya kiraia, na makala yake ya pili kuhusu serikali ya kiraia ilikuwa mojawapo ya hati za kisiasa zenye ushawishi mkubwa zaidi kuwahi kuandikwa. Azimio Letu la Uhuru, Azimio la Uhuru la Marekani, kimsingi linatoa muhtasari na kutumia nadharia ya kisiasa ya Locke.

Njia nzuri ya kujifunza kile Locke alichofikiria ni kusoma Azimio letu la Uhuru. Waanzilishi wetu walikuwa werevu sana katika kufuata kile kilichokuwa kikiendelea katika suala la nadharia ya mikataba ya kijamii wakati huo na pia kutazama nyuma mawazo ya kale ya Ugiriki na Kirumi. Na kwa ulimwengu huu mpya waliokuwa wamegundua, ambao walikuwa wakiishi, ambao ulikuwa umegunduliwa na Wazungu karne moja au mbili mapema, walidhani, hey, hii ndiyo nafasi yetu sasa kwamba tumewafukuza washenzi, kama walivyowaita, kuanza tangu mwanzo.

Kimsingi tuna hali ya asili. Bila shaka, Wamarekani Wenyeji wangesema mambo tofauti kidogo. Lakini iwe hivyo, licha ya dhuluma hiyo yote, Wamarekani wakati huo kutoka Ulaya waliamua tungeanzisha taifa jipya.

Tutamtaazama nani ili atuongoze katika suala la kuunda mfumo huu mpya? Waliamua kufuata nadharia ya mkataba wa kijamii, ambayo kimsingi ilikuwa toleo la Locke la hilo. Locke, kama Hobbes, alianza na wazo hili la hali ya asili, pamoja na wazo la hali ya vita na haki na sheria za asili. Alidhani kwamba Hobbes kimsingi alikuwa kwenye njia sahihi hapa.

Locke anatambua haki za asili kama uhai, uhuru, na mali. Katika Azimio letu la Uhuru, Jefferson alibadilisha hilo kidogo tu, mali hiyo hadi kutafuta furaha, na kuifanya iwe pana zaidi. Hata hivyo, Locke aliamini katika haki hizi za asili, pamoja na sheria ya msingi ya asili, wajibu wa kutowadhuru watu wengine.

Lakini tunahitaji, tena, kushiriki hisia za Hobbes, aina fulani ya mkataba wa kuhifadhi uhuru huo, kuzuia asili ya mwanadamu, kupata haki za mali. Kwa hivyo, yote hayo, kama Thomas Hobbes, lakini Locke anapoondoka ni katika kukataa kwake wazo la Hobbes la uhuru kamili wa kisiasa. Haamini kwamba hiyo inafaa, uhuru kamili.

Anatetea wazo hili la ridhaa ya watawaliwa. Na kwa bahati nzuri, ningesema kwa shukrani, waanzilishi walidhani hii ndiyo njia bora ya kufuata. Na tuendelee na wazo la Locke la ridhaa ya watawaliwa, ambapo watu hujitawala wenyewe kwa njia ya manaibu walioteuliwa au wawakilishi wa kisiasa.

Kwa hivyo, tunawachagua watu kutuhudumia katika ngazi hizi zote tofauti, za mitaa, za majimbo, na za shirikisho, ili kutumikia katika nafasi hizi mbalimbali kama watunga sheria, kama wale ambao pia wanatekeleza sheria, utendaji kazi, na kama majaji wanaohukumu kwa sheria, hata wana aina ya mfumo wa serikali ya pande tatu wenye usawa wa mamlaka ambayo Locke alifikiria, kama walivyofanya wananadharia wengine wa mikataba ya kijamii kama Montesquieu. Lakini wazo la ridhaa ya watawaliwa ni jipya sana kwa wakati huu, kwamba unawafanya watu, kana kwamba, wawe huru kwa njia isiyo ya moja kwa moja. Kwa hivyo, unanitawala mimi, hakimu wa raia, mbunge, mtekelezaji, rais, waziri mkuu, na unanitawala mimi kwa sababu tu mimi na wenzangu tumeweka hilo.

Tumekuweka madarakani. Tutakupigia kura, na tunaweza kukuondoa. Kwa hivyo, ni aina ya utawala kwa idhini ya watawaliwa.

Na ingawa ni waanzilishi wa awali walioandika mkataba huu wa kijamii kwa ajili yetu, na vizazi vingi vimepita tangu wakati huo, sote tumefungwa nao. Locke alitumia neno, au kifungu, idhini ya kimyakimya kuomba hapa, ambapo hata kama mtu binafsi hajasaini mkataba huu wa kijamii, na hakuna mtu aliye hai leo amesaini Katiba ya Marekani, ni watu wachache tu waliosaini awali, lakini hiyo ilikusudiwa kuwawakilisha watu wote. Hadi leo, inawakilisha Wamarekani wote.

Locke anasema kwa ridhaa ya kimyakimya kwamba ukweli kwamba nimebaki nchini humu, na nimefaidika na sheria zake zote, na vifungu vyote ambavyo serikali inatupa,

nimekubali yote hayo. Ukweli kwamba nimefanikiwa kwa sababu ya mfumo huu unaonyesha kwamba nimeonyesha ridhaa yangu. Hiyo ni onyesho la ridhaa yangu ya kufuata masharti ndani ya mkataba wetu wa kijamii na sheria zote maalum ambazo watawala hawa wameziweka kwa ridhaa ya wale wanaowatawala.

Kwa hivyo, hilo ni jambo muhimu katika nadharia ya Locke. Lingine ni haki ya uasi au haki ya mapinduzi. Kwa sababu watawala hutawala kwa ridhaa tu, kuna makubaliano ya kudumu kwamba ni jukumu la magavana, la watawala, kutekeleza sheria hizi na kuwatumikia watu kwa njia za haki.

Ikiwa wataachana na hilo kwa kiasi kikubwa, ikiwa wataavunja sehemu yao wenyewe ya makubaliano, na hawafuati ahadi yao ya kutawala ipasavyo, kutunga sheria, kuhukumu sheria, na kuzitekeleza, basi kimsingi wameacha haki yao ya kututawala. Hiyo ina maana kwamba tunaweza kuasi dhidi ya utawala unaokandamiza sana kwa sababu kile ambacho utawala huu unaokandamiza umefanya kwa kukiuka haki zetu kwa njia hii na kuachana na mkataba ni kwamba wameturudisha katika hali ya asili. Na katika hali hiyo, basi, tuna haki ya kuasi, kuasi, kuanzisha mapinduzi.

Hili lilikuwa na ushawishi mkubwa kwa baba zetu waasisi na mantiki yao miaka yote hiyo baadaye, baadaye katika karne ya 18, walipohukumu kwamba taji la Uingereza lilikuwa la matusi, la matusi sana kupitia kodi bila uwakilishi na kuwaweka askari katika nyumba za watu na kutoheshimu mali, kiasi kwamba ilikuwa wakati wa kuasi. Na hivyo, vita vya mapinduzi vilitokea. Baba zetu waasisi walidhani huu ni matumizi rahisi na ya moja kwa moja ya haki ya mapinduzi ya Lockean.

Kwa hivyo, hiyo ni sifa muhimu ya nadharia ya kisiasa ya Locke ambayo imeathiri maisha yetu yote. Kama wewe ni raia wa Marekani, una Locke wa kumshukuru, au kumlaani, kwa hilo. Sasa, ni swali lililo wazi, na tutazungumzia hili tunapozungumzia vita, kama vita vya mapinduzi ni vya haki kila wakati.

Unajua, ni viwango gani vya vita vya haki? Kwa wale wanaoamini katika vita vya haki, kuna wapingaji ambao hawaamini. Lakini ikiwa unaamini kwamba vita wakati mwingine ni vya haki, ni lini, ikiwa imewahi kutokea, vita vya mapinduzi vinafaa? Kuna wengi ambao wangesema kamwe, na kisha watalazimika kuhitimisha kwamba Vita vya Mapinduzi vya Marekani vilikuwa vita visivyo vya haki. Na tutazungumzia hilo.

Mwananadharia wa tatu na wa mwisho wa mikataba ya kijamii, msomi wa hivi karibuni anayeitwa John Rawls, ambaye alifundisha huko Harvard kwa miaka mingi, na aliandika kazi hii muhimu katika nadharia ya mikataba ya kijamii inayoitwa Nadharia ya Haki. Na si utata kusema kwamba Rawls ndiye mwananadharia muhimu zaidi wa mikataba ya kijamii wa karne ya 20. Sasa, anachukua njia tofauti kidogo kuelekea sheria au kanuni za msingi ambazo anaamini tunapaswa kuongozwa nazo katika hali ya mikataba ya kijamii.

Anaamini kwamba tunapaswa kuchagua kanuni ambazo ni za haki zaidi. Swali ni, tunafikaje hapo? Na hapa ndipo anapopendekeza jaribio jipya la mawazo ili kufikia kanuni za msingi za haki. Havutii dhana ya hali ya asili kama Hobbes na Locke wanavyofanya.

Hiyo ni hadithi ya kubuni yenye manufaa, hata hivyo. Sio kitu halisi. Ni aina ya jaribio la mawazo.

Hakuna anayejua hali ya asili ya asili ilikuwaje. Hata Hobbes na Locke wangelazimika kukubali kwamba hiyo ni aina tu ya jaribio la mawazo. John Rawls anasema kwamba, au anapendekeza, kwamba jaribio lingine la mawazo litakuwa na manufaa zaidi.

Na hicho ndicho anachokiita pazia la ujinga. Swali ni, ni kanuni gani ungechagua kama kanuni za msingi zinazoongoza katika jamii? Kama ungekuwa katika hali ambapo hukujua, tuseme kwa muda hujui, aina ya kusahau kwa muda kuhusu mambo ya maisha yako, wewe ni kabila gani, wewe ni jinsia gani, una umri gani, iwe una uwezo au ulemavu, akili yako ni ipi, vipaji vyako maalum ni vipi. Tuseme umesahau mambo hayo yote kukuhusu.

Ungechagua kanuni gani kuwa zile zilizoongoza jamii yako? Ukijua mara tu unapokumbuka au kumbukumbu yako ya sifa zako maalum ikirejeshwa, unaweza kuwa mlemavu, unaweza kuwa wachache, au unaweza kuwa mzungu, unaweza kuwa na kipaji au la kwa njia fulani. Ni kanuni gani ungechagua? Hivi ndivyo tunavyopaswa kufanya hivi, kulingana na Rawls. Anaamini jaribio hili la mawazo ya ujinga litatuongoza kwenye kanuni za haki zinazotegemewa na muhimu zaidi.

Anajikita katika kanuni mbili tofauti, ambazo kisha anazitumia kikamilifu kwa taasisi mbalimbali anapoendeleza nadharia yake. Mojawapo ni kanuni ya uhuru sawa. Kulingana na kanuni ya uhuru sawa, kila mtu anapaswa kuwa na haki sawa ya uhuru mpana zaidi wa msingi unaoendana na uhuru sawa kwa wengine.

Kwa hivyo, hebu tuongeze uhuru kadri tuwezavyo kwa kiwango ambacho kinaendana na uhuru wa kila mtu mwingine. Ni aina ya matumizi au usemi wa wazo kwamba haki yangu ya kuzungusha mkono wangu inasimama mwishoni mwa pua yangu. Kwa ujumla, tunapaswa kuongeza uhuru kwa watu binafsi kwa kiwango ambacho kinaendana na uhuru wa watu wengine.

Kisha kanuni hii inapingwa au kuambatana na kitu anachokiita kanuni ya tofauti. Kulingana na kanuni hii, ambayo inatambua kwamba siku zote kutakuwa na ukosefu wa usawa. Ukosefu wa usawa kwa kiwango fulani daima hauwezi kuepukika katika jamii ambapo una watu wengi sana.

Kwa hivyo, haya yanapaswa kuruhusiwa kwa kiwango gani? Kulingana na kanuni ya tofauti, ukosefu wa usawa wa kijamii na kiuchumi unapaswa kupangwa ili uwe mmoja, unaotarajiwa kwa manufaa ya kila mtu, na pili, unaohusishwa na nafasi na ofisi ambazo ziko wazi kwa wote. Sasa, kanuni hii ina utata zaidi kuliko kanuni ya uhuru sawa katika suala la umakini wa kitaaluma, majadiliano, na mjadala. Lakini wazo la msingi ni kwamba kwa kiwango ambacho kuna ukosefu wa usawa unaoruhusiwa, kama vile ukosefu wa usawa wa kijamii na kiuchumi, unahitaji kuwa hivyo kwamba kila mtu anaweza kuonekana kusaidiwa au kunufaika nao.

Naam, hiyo ina maana gani? Mtu aliye katika nafasi ya chini anawezaje kufaidika kijamii na kiuchumi kutokana na mtu aliye katika nafasi ya juu? Naam, ikiwa mtu aliye katika nafasi hiyo ya juu anafanya mambo yenye thamani kijamii, ambayo yanawanufaisha watu katika ngazi zingine. Kwa hivyo daktari, tuseme, daktari wa neva, kama Ben Carson, huyu hapa jamaa ambaye ni tajiri sana. Alipataje utajiri? Anapanda ngazi ya kijamii na kiuchumi.

Loo, kufanya upasuaji wa ubongo na kuokoa maisha, kufanya kitu, kutekeleza utaratibu, na kutumia ujuzi ambao sisi wengine hatuna. Na aliweza kufanya hivyo kwa miaka mingi ya mafunzo makali. Alikuwa tayari kufanya hivyo.

Alikuwa na uwezo wa utambuzi pamoja na mkono thabiti na uvumilivu wa kufanya hivyo. Na kwa hivyo, ninafurahi sana kuwa katika jamii ambapo watu hufaidika sana na hata kuwa mamilionea kama madaktari bingwa wa upasuaji wa neva na kufanya kila aina ya kazi nyingine bora katika udaktari kwa sababu inaninufaisha. Na kwa hivyo, inaendana hata na, kulingana na wewe ni nani, unaweza kusema, ndio, wanariadha na waburudishaji, wanaweza kulipwa mamilioni pia kwa sababu ninathamini sana muziki na filamu na kutazama michezo ya mpira wa miguu ikichezwa kwa kiwango cha juu na kadhalika.

Lakini haya ndiyo aina ya mambo ambayo, katika muktadha wa nadharia ya mkataba wa kijamii wa Rawlsian, tunaweza kujadili. Ni aina gani za huduma au ujuzi ambao watu wanapata pesa nyingi? Je, inafaa kwao kupata pesa nyingi zaidi? Je, inafaa kweli kwa mchezaji wa NBA au mwanariadha mwingine wa kitaalamu kupata mamilioni ya dola kwa mwaka kwa kuweka mpira wa mpira kwenye pete ya chuma au kupiga ngozi ya ng'ombe kwa kuni ya majivu? Kweli? Wengi wangesema, Ben Carson, hakika. Daktari wa neva, ndio.

Lakini sijashawishika sana kwamba Clayton Kershaw, akirusha mpira maili 95 kwa saa mara kwa mara, angempatia mamia ya mamilioni ya dola. Kwa hivyo, kuna mambo mengi tunayoweza kujadili hapa, lakini hili ni wazo la msingi. Sehemu ya pili ya kanuni ya tofauti ni kwamba ukosefu wa usawa wa kijamii na kiuchumi katika upande wa juu, ambapo watu ni mamilionea na mabilionea, fursa hizo zinahitaji kupatikana angalau kwa wote.

Inahitaji angalau, kimsingi, iwezekane kwa mtu yeyote kufika huko. Sasa, je, hilo linawezekana? Hilo, tena, lina shaka, lakini hilo ndilo wazo la msingi. Kwa hivyo, Rawls aliendeleza nadharia hii kwa upana, na ni toleo lingine la nadharia ya mkataba.

Ni wazo lile lile la msingi kama Hobbes na Lott: kungekuwa na aina fulani ya makubaliano rasmi ambayo yangeunda mkataba huo, na jamii ingejengwa ipasavyo. Sasa, hiyo ni ladha nzuri ya nadharia kuu za mikataba ya kijamii, na nadhani kuna nguvu fulani tunazohitaji kutambua hapa. Maadili ya mikataba ya kijamii yanatupa majibu rahisi na yanayowezekana kwa maswali magumu kuhusu jinsi tunavyopaswa kuishi, angalau katika polisi au katika jamii ya kiraia.

Inatoa sheria za maadili hata kwa wenye shaka na wanaoamini utegemezi wa mambo. Inamhusisha kila mtu. Namaanisha, ikiwa unaishi katika jamii hiyo ukiwa na mkataba huo mahususi wa kijamii, sheria hizi zote zinakuhusu, kwa hivyo inamhusisha kila mtu, na hiyo inaonekana kuwa nguvu ya nadharia hii.

Pia inafaidika na ufahamu muhimu sana, ambao umenakiliwa katika kitu kinachoitwa Mtanziko wa Mfungwa, ambao ni aina ya jaribio la mawazo linalopendwa katika nadharia ya mchezo, ambalo linaonyesha kwamba katika hali fulani, watu wanaofanya kwa maslahi yao wenyewe watafanya maamuzi ambayo kwa kweli si bora, na ambayo yanaenda kinyume na maslahi yao wenyewe, na kwamba jambo la busara zaidi ni kuwa tayari kutoa dhabihu kwa ajili ya manufaa ya wote, na kisha hilo litaninufaisha, nikifanya dhabihu hizi na si kujishughulisha kabisa na nafsi yangu, kwamba hilo litakuwa kwa ajili ya mema yangu na kwa kila mtu mwingine. Tunahitaji kuwa tayari kutoa baadhi ya maslahi yetu ili kufikia maslahi yetu bora. Hiyo ni aina ya kitendawili kilichonakiliwa katika Mtanziko wa Mfungwa, ambao unathibitishwa katika maadili ya mikataba ya kijamii.

Kwa hivyo, hizo ni nguvu na maarifa muhimu kuhusu nadharia ya mikataba ya kijamii. Hapa kuna baadhi ya matatizo, ingawa. Tatizo moja ni kwamba nadharia ya mikataba ya kijamii inategemea majaribio ya mawazo ambayo hayategemewi kikamilifu.

Una hadithi za kubuni za kihistoria kama vile Hali ya Asili na jaribio la mawazo kama vile Pazia la Ujinga. Hilo linaaminika vipi? Na labda mawazo yangu kuhusu kile ambacho tungekikubali kama kanuni au sheria za msingi za kutawala jamii si yale yale ambayo ungechagua. Na hufanya haki na wajibu kuwa bandia.

Hii ni aina ya njia iliyobuniwa ya kufikia kanuni za maadili. Na je, ni kanuni za maadili hasa kama vile amri za kisiasa ambazo hazifikii kiwango cha msingi cha maadili? Na angetoa ukosoaji huo, ambao nadhani ni muhimu pia. Tatu, kuna makubaliano ya jumla kuhusu kanuni fulani.

Haihakikishi kwamba kanuni hizo zenyewe ni za haki. Kwa hivyo, chukua Rawls, kwa mfano. Anaamua juu ya uhuru sawa na kanuni ya tofauti, ambayo anaamini kwamba

watu walio nyuma ya Pazia la Ujinga wangechagua kama miongozo ya mwisho kwa jamii.

Kwanza, anawezaje kuwa na uhakika kwamba hivyo ndivyo kila mtu angechagua? Je, kuna uwezekano wa kuwa na watu ambao hawangekubaliana na hilo? Labda wangekuwa wengi. Labda ni Rawls tu na wachache wa wanafikra bora ambao wangekubali kanuni hizo. Tunakuwa katika rehema zake tunaposoma kitabu chake, sivyo? Kwamba hizi ndizo kanuni ambazo watu wenye busara wangechagua nyuma ya Pazia la Ujinga.

Lakini la msingi zaidi kuliko hilo ni kwamba hata kama hizi ndizo kanuni ambazo watu wenye akili timamu wangechagua, haimaanishi kwamba kanuni hizo zenyewe ni za haki. Kwa sababu tu hizi ni kanuni ambazo watu wangekubaliana nazo, haimaanishi kwamba kanuni zenyewe ni za haki zaidi. Kwa hivyo kuna hatua moja hapo.

Ni aina ya kutofuata sheria. Nadhani ni dosari mbaya katika nadharia ya Rawls, ikizingatiwa kwamba uwezekano wa watu kuchagua kanuni fulani unahakikisha kwamba kanuni zenyewe ni za haki. Kwa hivyo, maadili ya mikataba ya kijamii ni njia ya kufanyia kazi mtazamo wa matumizi ya vijijini ambao ni muhimu sana kihistoria.

Na tena, maisha yetu yote yameathiriwa sana na hili. Na ni ya kisanii kwa njia nyingi na ya vitendo sana. Na kutoka kwa mtazamo wa kisiasa, unajua, hii inaweza kuwa bora zaidi tunayoweza kufanya.

Lakini bado kuna dosari na muhimu zaidi, je, hii inatosha kwa maadili kukamata wajibu na haki zetu za kina za kimaadili? Kuna kikomo kikubwa katika nadharia ya mikataba ya kijamii. Wengi wangesema, ningesema, ingawa nadharia hii ni muhimu kutoka kwa mtazamo wa kisiasa katika kuunda jamii kwa kutumia katiba. Haitusaidii sana katika kutuambia majukumu yetu ya kina zaidi ya kimaadili, wajibu na haki za kimaadili za ulimwengu wote.

Na kwa hivyo, itabidi tuendeleo na nadharia nyingine ambayo ingetosha zaidi. Na hivyo ndivyo tutakavyofanya baadaye.

Huyu ni Dkt. James S. Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Maadili ya Kikristo. Hii ni kipindi cha 4, Nadharia ya Mkatiba wa Kijamii.